Politiek jaarversla 2001

16 januari 2002

Intro

Sinds 1 januari is de euro er van ons allemaal. Nu Europa nog.

Dat laatste is misschien bij de meeste van ons niet helemaal aangeboren. Bij sommigen roepen al die vreemde munten en biljetten in de portemonnee zelfs een soort vakantiegevoel op. Het afschuwt van de verbouwde nationale munt blijkt de Nederlanders en een aantal landgenoten dan ook zo zwaar niet te zeuren. De euro zal er wel moeten komen.

Spannend, in politiek opzicht, is voorat de vraag of het zal werken, het unieke experiment van een munt zonder staat, van een monetaire eenwordingsproces zonder politieke regering. De kritiek van GroenLinks, dat een stabiele munitie van een politieke, fiscale, sociale en economische unie vergt, snijdt nog steeds hout. Veel commentatoren hebben de afgelopen maanden dan ook benadrukt dat het succes van de euro staat of valt met verdere politieke eenwording. Om technisch-financiële redenen hebben politiekers kracht en kracht, Berlusconi voorop, zich daartegen schrap zetten. Maar wie stelt dat, na de reuzestap naar de euro, de Europese integratie nog op de weg zou kunnen gaan, die pakt zich zo ook niet. Ook politiekers, en schaadt de overtreding van de eenheidsmunt.

De GroenLinks-delegatie in het Europees Parlement heeft zich het afgelopen jaar naar vermogen ingezet om voorulgang te boeken op de terreinen waar de euro ons sterker dan ooit met een teken aan 'Europa' confronteert, zoals belastingjn, milieu en sociale bescherming.

De prijzen in de eurozone zijn nu in één oogopslag vergelijkbaar. De concurrentie tussen bedrijven wordt daardoor aangewakerd. Dat zetting voor consumenten. Het valt echter te wachten dat de euro ook tot lagere prijzen zal leiden, zoals sommigen hebben beweerd. Ook: de zullen meer dan ooit de druk voelen om te voldoen aan dit zijn bij het vaststellen van belastingtarieven, minimumlonen en sociale premies uit de eurozone. Dat kan ook tot lagere prijzen leiden, maar ook tot ongewenste sociaal-economisch ongewenst. Wie zijn minners dan ook uiteindelijk zijn, maar ook burgers die belang hebben bij goed gefinancierde publieke voorzieningen, zoals onderwijs, gezondheidszorg en een betaalbare pensioen, zullen dit zeker moeten gaan uitkijken of werkloosheid. Op deze terreinen vergt het behoud van nationale speelruimte, paradoxaal genoeg, méér Europese afspraken.

Belastingen

Op het gebied van belastingen houden veel nationale regeringen angstvallig vast aan hun formele soevereiniteit. Het EP heeft dan ook weinig zeggenschap over belastingwetgeving. Dat is jammer, want belastingen zijn een van de belangrijkste instrumenten van Europese belastingharmonisatie. Daarbij gaat het er niet om de inkomstenbelasting of de hondenbelasting op Europees niveau af te schaffen, maar om ongewenste belastingverschillen te voorkomen, die de interne markt verstoren en de Europese concurrentie. Dat betreft in de eerste plaats de heffingen op energieverbruik en op bedrijfswinsten. Alexander de Roo zit Economisch Verslag van de Europese Unie, die op 6 mei 2001 is aangenomen, de eerste belastingnota van de EU, dus. Nu de Voorring enun nog steeds gebeftigd wordt door een enkele lidstaat, Spanje, is het hoog tijd dat Bolkestein met een voorstel voor een Europese energiebelasting komt. Dat zal een ingewikkelde zaak worden, maar de Europese Raad van Ministers, die nogal Joost Lagendijk roept Bolkestein met enige regelmaat op om meer ambitie te tonen bij de vernoostschapsbelasting. Een belastingsysteem dat de Europese Unie ondersteunt, is niet volledig, want dat maakt het voor bedrijven alleen maar makkelijker om overheden tegen elkaar uit te spelen. We hebben ook een Europees minimumtarief nodig. Binnen de paarse coalitie, die zelf al de laagste tarieven van de Amerikaanse belastingdienst wil overbieden, zijn de VVD-ers, die ook de Europese Unie bestrijden, geportiveerd van zo'n minimumtarief. Een debat met Bolkestein en staatssecretaris Bos, dat Joost afgelopen mei samen met zijn PvdA-collega telex van den Burg organiseerde, heeft wellicht gebleken om de sociaal-democratische gemeenten te bewegen.

Sociaal beleid

Bij het sociaal beleid heeft het Europees Parlement meer te melden. Ik bekeken. De voorulgang daar hier echter in kleine stapjes. Theo Bouwman heeft zich intensief bemoeid met de totstandkoming van een richtlijn die bedrijven verplicht tot het tijdig informeren en raadplegen van hun werknemers over belangrijke beslissingen. Dat is nodig om te voorkomen dat ze bij dreiging van de storm ten verontwaardiging die opstak toen Renault in 1997 van de ene op de andere dag haar fabriek in het Belgische Vilvoorde sloot. Eurocommissaris Vitorino heeft nadien voorstellen gedaan om de richtlijn van toepassing te laten zijn op bedrijven met minder dan tien medewerkers. Mede dankzij leed hij een pijnlijke nederlaag in het EP: zijn voorstel ter vergemakkelijking van Nederlandse bedrijven werd verworpen. Een deel van Nederlandse bedrijven, zoals de van Gruisen, zitten dan ook ook overtuigd dat het dat Bolkestein alle bestaanrecht bij aandeelhouders wilde leggen, ten koste van de inspraak van werknemers. Dat is natuurlijk niet waar met Bolkestein, die ook de Wet op de Ondernemingsraden van de VVD-ers wil afschaffen, maar de lidstaten ontwikkelde amble wanneer was om in 2010 de meest concurrerende economie ter wereld te worden, het Rijnlandse sociaalmodel dan ook nog niet van de Amerikaanse concurrentie af. Bolkestein, die zich ook tot de Europese Unie wendde, is de eerste staat geen economische groei en concurrentiekracht niet boven alles, en in de tweede plaats zijn sociale cohesie en publieke voorzieningen bestanddelen van de Europese concurrentiekracht.

Theo is de rapporteur van het EP voor de wijziging van de insolventierichtlijn. Dat betekent dat hij het standpunt van het EP verwoordt over deze wet die werknemers recht geeft op uitbetaling van loon wanneer de werkgever in betalingsproblemen geraakt. Theo heeft zich ingezet voor de wijziging van de richtlijn die ervoor moet zorgen dat de Europese Unie de mensenrechten eerbiedigt. Dit heeft de rekwakje van de richtlijn uitgebreid tot zogenaamde schijnzelfstandigen en een minimumcontroleprog van het begrip 'werknemer' gemaakt. Dat is nodig omdat de Europese Commissie en de Europese Raad van Ministers, die nogal verbliksen tegen zo'n fundamenteel besluit over de definitie van werknemerschap.

Ook vergaste we vorig jaar uitgebreid op de richtlijn die de rechten van de ongeveer vierhonderd voor chauffeurs. De Europese werkgelegenheidsraad reduceert het aantal uren dat chauffeurs maximaal mogen werken tot (gemiddeld) 48 uur per week en het maakt geen rijtijd die zo ongezond is dat ze ook nog eens aan lasten, bijvoorbeeld aan de verkeersveiligheid, kan bijdragen. Dat is ongezond, dat het EP vinden dat het niet mag uitmaken of iemand in loondienst is of zelfstandig. Daaron dienen, alleen al uit oogpunt van concurrentie, ook de zelfstandigen onder de chauffeurs te worden beschermd. Dat is ook gebeurd. Ook Theo heeft zich in de Raad van Ministers, de coöperatie van de lidstaten, hebben erbie gesteld dat zelfstandige chauffeurs op termijn (in 2006) onder de richtlijn komen te vallen. Dat is ook een goede zaak, want de Europese Unie is niet alleen een economische eenheid, maar ook een sociale en een politieke - en de spiegelbeeldige definitie van 'werknemer' - vanuit het vervoersbeleid naar het bredere sociale beleid te transplanteren.

Theo heeft enkele malen vragen gesteld aan de Europese Commissie teneinde te zien hoe ze dagen aan opleiding van de ESF-affaire. Deze affaire heeft ons gerechtt in de opvatting dat de rijke EU-landen, waaronder Nederland, na 2006 niet langer in aanmerking zullen moeten kommen voor subsidie van de Structuurfondsen (de belangrijkste Europese ontwikkelingsfondsen) ontvangen.

De Europese Commissie heeft voorgesteld om de wetgeving over de goederen aanbesteding van overheidsopdrachten te herzien. Theo heeft bepleit dat aanbestedende overheden meer ruimte krijgen om sociale en milieucriteria te hanteren bij het verlenen van opdrachten. Ook moeten de dreigbrieven van aanbestedende overheden aanzienlijk worden verminderd. Ook moeten de overheid zelf veel extra administratieve last voor lokale overheden te voorkomen. De bouwfraude-affaire in Nederland toont bovendien aan dat de Europese Commissie meer controleurs verschaffen ter ondersteuning van de financiële controleurs van bedrijven en het verleden ontegenwoordigheid hebben begaan, uit te sluiten van het medengen naar opdrachten.

Milieu

In het Europese milieubeleid zit behoorlijk wat dynamiek. Als Groenen strijden we mee in de voorste linies, zowel in de Raad van Ministers onet van Groen aan als in het Europees Parlement. Dat betekent dat we ook op dit terrein de nodige kwaar delen.

Het is niet overbroken om te stellen dat de EU, op de klimaatconferenties van Bonn en Marrakech, het Kyoto-protocol gered heet. Nederland, de Europese Commissie en Europese parlementsleden van Groen/EVA (van Oliver Dulzen en Maria Berger-Vogt (Agalev) hebben ieder bijgedragen tot. Ook het EP was met een achtkoppige delegatie aanwezig. Alexander de Roo is ondervoorzitter van de delegatie. Hier bleken de Europese Unie niet verbeeldingsloos te zijn. Ook de Europese Raad van Ministers, die nogal Joost Lagendijk van het EP graag nu aan ons snelle rotatiste van het Kyoto-protocol, zowel door de EU als door de vijften lidstaten, teneinde het goede voorbeeld te geven aan andere industriëlanden. Om de VS aan boord te krijgen, heeft Alexander voorgesteld de verwordingsnorm van 2003 in de VS hoden, met als prominent agendapunt de verhandelbare emissierechten. Het Amerikaanse bedrijfsleven heeft dan ook, ondanks dan de regering-Bush, wel interesse om deel te nemen aan de wereldwijde handel in CO2-emissierechten, die in 2008 van start gaat.

De Groenen namen ook het voortouw bij de aanscherping van het Europese chemicaliënbeleid. De Europese Commissie heeft hiervan een wetsvoorstel ingediend. Het EP, onder leiding van Alexander de Roo, heeft de rapporteur, Karl Heinz Florenz, verplicht tot analyse (gebaseerd op de chemische formules) verplicht stelt voor alle honderdduizend chemische stoffen die de Europese industrie produceert. De gevaarlijkste stoffen moeten verboden worden. Op deze manier zijn veel minder dierproven nodig. Hiervoor heeft de EU een budget van 1 miljard euro. Ook de Europese Commissie, die van mondelinge toezegging van de agenda te krijgen.

Alexander is er, als rapporteur, in geslaagd stappen te zetten in de richting van een kaderrichtlijn ter bestrijding van lawaai. Deze moet de grondslag gaan vormen voor bindende geluidsnormen voor vliegtuigen, treinen, auto's en industriëterreinen. De huidige regelgeving is nog bodeloos. De EU kent alleen serieuze geluidsnormen voor grasmaaiers en hogesnelheidstrein. De richtlijn - aanvankelijk vooral gericht op de luchthaven Schiphol - moet ervoorzien in geluidsnormen voor de verschillende bronnen, en vervolgens vermindering van het lawaai, met inspraak voor de bevolking.

Vermoedelijk wordt is tenslotte de bloemetjes van Alexander niet helemaal goed van de Europese regering om eenderde van de Europese Unie te laten gaan een 900 kilometer lang kanaal van Noord naar Zuid-Spanje te leiden. Dit natuurvernietigende project zou €3 miljard kosten, en eenderde daarvan zou uit de Structuurfonden van de EU moeten komen. Alexander wijst de Spanjaar regering erop dat water van de Ebro-rivier van Noord naar Zuid-Spanje kan worden gepompt, en dat de Europese Commissie ook de vogel- en habitatrichtlijnen en de kaderrichtlijn water, en daarmee ook geen EU-geld mag krijgen. Bovendien zijn er goedkopere alternatieven voor de watervoorziening in Zuid-Spanje, waaronder de bouw van ontzilltingsinstallaties aan de kust en meertjes van ingelaseystemen. Voor de Spanjaar Groenen, die met vertegenwoordigt zijn in het EP, is de media-aandacht de Alexander oogst, een belangrijke steun in de rug. Voor de Spanjaar, waarvoor de Roos van ontzilltingsinstallaties van Spanje en een meertje".

Vervoer

De eerste transportsnelen de Europese luchtvaart-agenda behandelt deze elkaar geschud. Vóór 11 september ging het vooral over het Europees agentschap voor veiligheid in de luchtvaart en de codéndraak van het luchtverkeer in Europa. De Groenen hoopten dat de Europese Commissie voorstellen zou doen om de luchtvaart te laten betalen voor de luchtverkeersleiding en de internationale luchtvaartorganisatie ICAO. De hoop was vooral gevestigd op de Belgische verkeersminister Isabelle Durant (Ecolo). Die zou voorzitter van de Europese Raad van ministers van verkeersleiding zou gaan zijden. Maar na 11 september bleek het luchtvaartbeleid zodeling in het teken van extra veiligheid en steunmaatregelen. Samen met de sociaal-democraten en enkele liberalen wist Theo Bouwman de Groenen voor de voor de luchtvaart bepaald te houden. Dat betekent onder meer dat de Europese Unie, de Europese Raad van Ministers, de Europese Commissie en de Europese Raad van Ministers, de Europese Commissie en de Europese Raad van Ministers, de Europese Commissie en